

Cafe Dansant

naar de film 'Le Bal' van Ettore Scola

T H E A T E R C U R S U S

THEATERCURSUS 1999

VOORWOORD

Voor u ligt het tweede deel van het verslag van de theatercursus voor doven. Het eerste deel van het verslag beschrijft de basiscursus van elf lessen die hebben plaatsgevonden in maart, april en mei 1998.

In het tweede deel wordt verslag gedaan van de vervolgcursus die van november 1998 tot en met mei 1999 is gegeven.

De cursus is een initiatief van Handtheater, een theatergroep van dove acteurs die voorstellingen brengen in de Nederlandse Gebarentaal.

De cursus vond plaats in Theater 't OOG in Amsterdam. Theater 't OOG is een theater annex cultureel centrum voor dovencultuur en gebarentaal. Het theater heeft een tribune met een capaciteit van zeventig stoelen en een speelveld van zeven bij zes meter.

In de vervolgcursus is gewerkt aan een voorstelling. Uitgangspunt voor deze voorstelling is de film 'Le Bal' van Ettore Scola.

We hopen dat het verslag iets kan overbrengen van de inzet en het enthousiasme waarmee de cursisten en de docenten de voorstelling tot stand hebben gebracht.

Mieke Julien,
Amsterdam, augustus 1999.

VOORGESCHIEDENIS

Gebarentaal

Het is niet mogelijk om het over theater in Nederlandse Gebarentaal te hebben zonder eerst aandacht te besteden aan gebarentalen, omdat deze de voertaal zijn van het gebarentheater. Gebarentalen worden wel de moedertalen van de doven genoemd. In Nederland zijn 15.000 doven voor wie de Nederlandse Gebarentaal de natuurlijke taal is. Daarnaast is er een groeiend aantal horenden voor wie de taal de moedertaal of een tweede taal is.

Over gebarentalen bestaan veel misverstanden. Gebarentaal is niet zoals men vaak denkt internationaal. Gebarentalen zijn landstalen, die op het gebied van de grammatica overeenkomsten vertonen, maar een verschillend lexicon kennen. Gebarentalen zijn geen mime, gesticulatie of lichaamstaal.

Wat men op de Nederlandse televisie af en toe ziet, een gebarende tolk in de hoek van het beeld, is ook geen gebarentaal, maar Nederlands ondersteund met gebaren. Dat wil zeggen dat de tolk de Nederlandse zinnen duidelijk uitspreekt en daar in de volgorde van de Nederlandse zin gebaren bij maakt.

Gebarentalen zijn, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek, volwaardige talen met een eigen grammatica en lexicon.

De Nederlandse linguïst Tervoort publiceerde al in 1953 een proefschrift waarin hij op basis van filmmateriaal aantoonde dat de communicatievorm die dove leerlingen onderling gebruikten, in alle opzichten de kenmerken van een taal vertoonde. Tervoort ging naar de Verenigde Staten waar hij William Stokoe ontmoette, linguïst en docent aan Gallaudet, de enige universiteit voor doven ter wereld. Stokoe publiceerde in 1960 en 1965 'Sign Language Structure' en 'A dictionary of American Sign Language'. Hierin toonde hij aan dat gebarentaal een echte taal.

De Nederlandse Stichting voor het Dove en Slechthorende Kind doet sinds 1982 onderzoek naar de Nederlandse Gebarentaal en ook het Instituut voor Algemene Taalwetenschap van de Universiteit van Amsterdam is sinds 1985 op dit gebied actief. Op 18 mei 1999 is een leerstoel Nederlandse Gebarentaal ingesteld aan de Universiteit van Amsterdam. Professor Baker bekleedt deze leerstoel als eerste. Inmiddels wordt ook aan de Universiteit van Leiden en Utrecht onderzoek gedaan naar de Nederlandse Gebarentaal.

Gebarentalen zijn meer dan een eeuw onderdrukt geweest. Sinds een congres van onderwijzers aan dovenscholen in Milaan in 1880 heeft het leren spreken en liplezen in het onderwijs centraal gestaan. Gebarentalen werden verboden, omdat zij de maatschappelijke integratie zouden bemoeilijken of onmogelijk maken. De actuele politieke opvatting dat integratie van culturele minderheden alleen bewerkstelligd kan worden door tevens ruimte te geven aan de eigen identiteit, leek aan doven als minderheid met een eigen taal en cultuur voorbij te gaan.

Daar is echter verandering in gekomen, mede dank zij het pionierswerk van wetenschappers als Tervoort en Stokoe, en de acties vanuit de dovenwereld.

In 1988 adviseerde het Europese Parlement de Europese Raad om gebarentalen als de natuurlijke talen van doven te erkennen. Op 10 juni 1997 presenteerde de Commissie Nederlandse Gebarentaal, ingesteld door de toenmalige staatssecretarissen Terpstra en Netelenbos, haar eindrapport 'Meer dan een gebaar'. De Raad voor Cultuur volgde onlangs de Commissie Nederlandse Gebarentaal in haar pleidooi de Nederlandse Gebarentaal te erkennen en rechten te geven zoals omschreven in het 'Europees Handvest voor streektaalen en talen van minderheden'. De Raad erkende tevens dat de Nederlandse Gebarentaal een uiting van cultuur is en zelf ook cultuurproducten genereert. Op 26 juni 1998 werd bovendien door staatssecretaris Netelenbos het convenant Tweektaligheid ondertekend, waarin de standaardisatie van de Nederlandse Gebarentaal wordt bepleit en geregeld, en waarin de Nederlandse Gebarentaal als instructietaal en als vak wordt ingevoerd op de scholen voor doven.

Gebarentheater

Stokoe beschouwde in de jaren zestig doven al als een minderheidsgroep met een eigen taal en cultuur. Ook de Nederlandse doven profileren zich de laatste jaren in de eerste plaats als een culturele minderheid met een eigen taal.

Die taal wordt niet alleen gebruikt voor de alledaagse communicatie, maar ook als middel voor kunstzinnige expressie. Aan de basis van kunstvormen als gebarentheater en gebarenpoëzie ligt het verhalen vertellen. De dovencultuur is een 'orale' cultuur, hoe vreemd dat in dit geval ook mag klinken. Er worden sinds jaar en dag verhalen verteld, op feesten, verjaardagen, in de dovenclub, kortom: op alle plaatsen waar doven elkaar ontmoeten. Zelfs in deze tijd, waarin de televisie domineert, is verhalen vertellen nog steeds een favoriet tijdverdrijf.

In de Verenigde Staten, waar de American Sign Language al veel eerder als officiële landstaal is erkend, zijn ook de ontwikkelingen op het gebied van dovencultuur eerder ingezet.

In 1967 werd het National Theatre of the Deaf opgericht dat niet alleen voorstellingen gaf in eigen land, maar over de hele wereld. In 1972 was het gezelschap te zien in de Rotterdamse Doelen en de Stadsschouwburg in Amsterdam. Optredens die toentertijd veel aandacht trokken van de pers en unaniem geroemd werden vanwege hun visuele kracht.

Deze voorstellingen trokken ook veel horende mensen aan die tot dan toe nooit met de dovencultuur in aanraking waren gekomen.

Ook voor Handtheater zijn de ontwikkelingen in de Verenigde Staten van grote betekenis geweest. De acteurs van Handtheater hebben (en hadden) contacten met Amerikaanse acteurs, zoals Marlee Matlin, de helaas overleden acteur en regisseur Bruce Hlibok, de acteur en regisseur Bob Daniels, de acteur en docent Bernard Bragg enzovoort.

Acteurs van Handtheater bezochten Gallaudet Universiteit, gaven voorstellingen in New York en Washington, en wisselden van gedachten met theatermensen aldaar.

Toch zijn er in het verleden ook in Nederland allerlei initiatieven geweest op het gebied van de podiumkunsten. In 1935 werd de toneelgroep Guyot opgericht, die de oorlogstijd niet overleefde, omdat de stuwende krachten achter Guyot niet alleen doof, maar ook joods waren. In 1954 werd Kunst In Onze Stilte (KIOS) opgericht. Initiatiefnemer was Frans Ackema. Hij was geïnspireerd door de mimespeler Marcel Marceau, die hij ook ontmoette.

Zo'n twintig jaar geleden begonnen de acteurs Wim Emmerik en Jean Couprie ook in het openbaar op te treden voor een gemengd publiek. Zij beperkten zich tot mime, omdat de Nederlandse Gebarentaal in die tijd niet werd erkend als een volwaardige taal. In 1979 wonnen ze de eerste prijs op het internationaal mimefestival in Brno, Tsjechoslowakije.

Een eerste stap in de richting van theater in Nederlandse Gebarentaal was de oprichting van de Stichting Visueel Theater (SVT) in 1981, waarbij Jean Couprie en Wim Emmerik betrokken waren. Onder deze stichting vonden diverse activiteiten plaats, behalve voorstellingen, ook een aantal video-theaterproducties in samenwerking met het Werkteater (zoals Romeo en Julia). Uiteindelijk werd de stichting opgeheven bij gebrek aan financiële ondersteuning.

Theateropleidingen

In de ontwikkeling van het Amerikaanse doventheater heeft het Theatre Arts Department van Gallaudet University een belangrijke rol gespeeld. Vanaf 1892 worden daar door dove studenten voorstellingen gegeven in American Sign Language (ASL).

De opleiding is steeds verder geprofessionaliseerd. Studenten kunnen zich specialiseren in acteren, regie, decor en licht, kostuums en theatermanagement. Speciale aandacht wordt ook gegeven aan Sign Language Translation (vertalen naar gebarentaal) en Visual Gestural Communication (theatrale gebaren).

De opleiding heeft de acteurs geleverd voor het National Theatre of the Deaf, maar ook voor de speelfilm 'Kinderen van een mindere God' bijvoorbeeld, die de dove actrice Marlee Matlin een Oscar opleverde voor haar rol van Sarah.

In Nederland is er nog geen opleiding voor dove acteurs.

In 1983 begon Jean Couprie aan zijn studie aan de toenmalige Akademie voor Expressie in Utrecht. Hij legde de studie met goed gevolg af en werd daarmee de eerste dove docent dramatische vorming. In 1987 begonnen drie dove studentes aan dezelfde studie.

Hoewel de academie trachtte om de studenten zo goed mogelijk te begeleiden, onder andere door tolken in te zetten, werd er op de Hogeschool geen dovencultuur overgedragen. De studenten leerden niet hoe ze les moesten geven in drama aan dove kinderen, noch leerde men wat gebarentheater is of zou kunnen of moeten zijn. Men werd dus niet volledig opgeleid voor de beroepspraktijk waar men uiteindelijk in terecht zou komen.

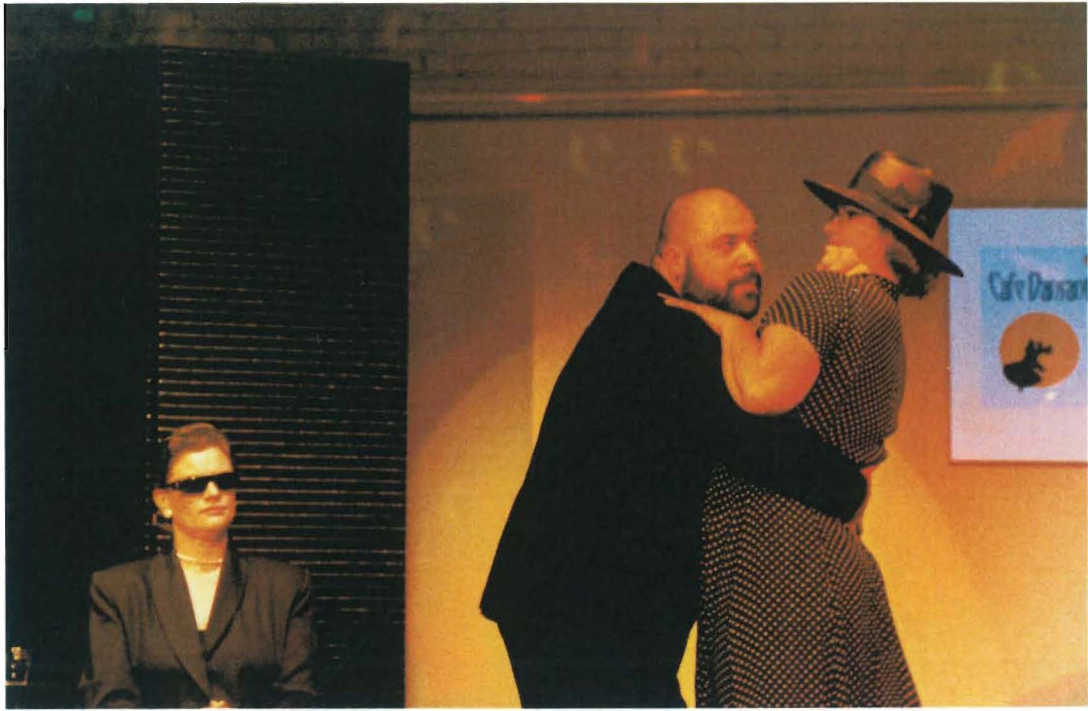
De behoefte aan een platform waar doven met elkaar van gedachten kunnen wisselen over het fenomeen gebarentheater en dit verder kunnen ontwikkelen, groeide. Vandaar dat in 1990 Handtheater werd opgericht.

De erkenning van de Nederlandse Gebarentaal als officiële Nederlandse taal heeft de belangstelling onder horende mensen voor de taal en cultuur van doven doen toenemen.

Steeds meer horende mensen geven zich op voor de cursussen in Nederlandse Gebarentaal. De wachtlijsten voor deze cursussen zijn de laatste jaren steeds langer geworden en het aantal mensen dat zich voor de cursussen opgeeft vanwege belangstelling voor de taal neemt toe.

De erkenning van de Nederlandse Gebarentaal heeft ook het bewustzijn onder de doven vergroot.

Zowel bij horende als bij dove mensen is de belangstelling groeiende voor het theater in Nederlandse Gebarentaal. Op het Handtheater wordt een steeds groter appèl gedaan, niet alleen om voorstellingen te geven, maar ook om workshops te organiseren en ervaringen over te dragen aan dove jongeren.

DOELSTELLING, DOELGROEP EN DOCENTEN

Motivatie

Handtheater heeft om meerdere redenen het initiatief genomen een theatercursus voor doven te organiseren.

Op de scholen voor doven is van oudsher weinig aandacht besteed aan de podiumkunsten. De meeste dove volwassenen zijn dan ook niet opgegroeid met theater.

Gelukkig lijkt daar voor de nieuwe generatie verandering in te komen.

Handtheater heeft de afgelopen jaren theaterprojecten georganiseerd op de scholen voor doven in Rotterdam en Amsterdam. Aan het project 'Vaderland, moederland, Nederland' bijvoorbeeld namen afgelopen schooljaar 55 kinderen van de J.C. Ammanschool in Amsterdam deel. Als resultaat van dit project gaven ze een voorstelling van een uur waarvoor zij zelf het decor maakten.

Het gesproken theater is voor het grootste deel ontoegankelijk voor doven, omdat zij de gesproken tekst niet kunnen volgen. Hier en daar zijn initiatieven van tolken om voorstellingen te vertalen in Nederlandse Gebarentaal, niet alleen theatervoorstellingen, maar ook concerten van onder anderen David Bowie en The Spice Girls.

Door de erkenning van de Nederlandse Gebarentaal is het emancipatieproces in een versnelling terechtgekomen. Doven zijn zich bewuster van hun eigen taal en cultuur, en hebben een grotere behoefte aan cultuuruitingen in hun taal.

Voor doven is, zoals gezegd, geen theateropleiding die aandacht besteedt aan de eigen taal en cultuur, terwijl er een groeiend aantal doven is dat ook actief bezig wil zijn op het gebied van de podiumkunsten.

Handtheater houdt zich sinds 1990 staande zonder structurele subsidie en met zeer bescheiden financiële middelen. De initiatiefnemers van Handtheater hebben een grote staat van dienst op het gebied van de dovencultuur, maar het is noodzakelijk om jong talent te werven zodat de continuïteit gewaarborgd wordt.

Doelstelling

De Theatercursus voor doven heeft de volgende doelstelling:

Extern doel: doven enthousiasmeren voor theater, hetzij om als publiek voorstellingen te bezoeken, hetzij om actief aan het theater in Nederlandse Gebarentaal deel te nemen, als speler, belichter, decorontwerper, grimeur enzovoort.

Intern doel: cursisten laten beleven wat theater is: vormgegeven illusie; het met niets iets maken.

De Theatercursus voor doven is een pilotproject met als overkoepelend doel te onderzoeken op welke wijze doven betrokken kunnen worden bij het theater en van de bevindingen uitvoerig verslag te doen.

Doelgroep

De doelgroep van de theatercursus zijn doven, met name de jongeren onder hen.

De werving voor de cursus is als volgt gegaan:

- Tijdens voorstellingen, exposities en andere activiteiten van Handtheater en Theater 't OOG lag een intekenlijst voor de theatercursus.
- Er is informatie verstuurd aan mensen die in aanmerking kwamen en die zich in het verleden hadden opgegeven voor de mailinglijst.
- Er is meerdere malen een bericht gezet op de informatiepagina's voor doven van Teletekst.
- Potentiële cursisten zijn persoonlijk benaderd.

Voor de theatercursus bestond grote belangstelling. Veel mensen zagen achteraf toch van deelname af. Als reden daarvoor werd genoemd:

- de te lange reistijd en of de te hoge reiskosten (genoemd door geïnteresseerden uit bijvoorbeeld Groningen en Maastricht)
- gebrek aan tijd (naast studie, werk)
- de lengte en intensiteit van de cursus.

Uiteindelijk hebben tien mensen aan het tweede deel van de theatercursus meegedaan, onder wie zes mensen die ook de basiscursus hebben gevolgd en vier nieuwe cursisten.

Begeleiding

De regie van het toneelstuk Café Dansant was in handen van Mieke Julien.

Cursisten zorgden voor decor, kleding, lichtplan en publiciteitsmateriaal onder begeleiding van een aantal docenten.

De curriculum vitae van deze docenten vindt u terug in bijlage 1.

PROGRAMMA

Het eerste deel van de theatercursus bestond uit een aantal basislessen spel, dans en beweging, kleding, licht, decor en grime rondom het thema wachten.

In het tweede deel van de theatercursus werd toegewerkt naar een voorstelling. De voorstelling Café Dansant is gebaseerd op de film Le Bal van de Italiaanse regisseur Ettore Scola.

De keuze is op deze film gevallen om de volgende redenen:

- In de film wordt geen woord gesproken; er is dus geen tekst en veel nonverbaal gedrag.
- Het verhaal speelt zich af op één locatie, namelijk de balzaal van een klein dorp.
- De personages zijn op het karikaturale af, maar er zit wel ontwikkeling in hun karakters, omdat ze gedurende een langere tijd worden gevolgd.
- De personages gaan een avond uit en zijn op hun paasbest gekleed. Dat geeft mooie aanknopingspunten voor kleding en grime. De locatie geeft tevens aanleiding om ook met licht en dans te experimenteren.

Bijeenkomst 1

zaterdag 28 november 1998

Tijdens de eerste bijeenkomst bekijken de deelnemers het verslag van het eerste deel van de theatercursus.

Vervolgens legt Mieke Julien uit hoe er tijdens het tweede deel van de cursus gewerkt gaat worden, namelijk aan de hand van de film Le Bal van de Italiaanse regisseur Ettore Scola.

Dan wordt de film Le Bal vertoond. De deelnemers genieten hoorbaar en zichtbaar van de film. Ze hebben groot respect voor het feit dat er tijdens deze lange speelfilm niet wordt gesproken en bewonderen de lichaamstaal.

Iedere deelnemer krijgt een videoband met de film mee naar huis. De film moet thuis meerdere keren worden bekeken. Daarna voeren de deelnemers een aantal (observatie)opdrachten uit (zie bijlage III Cursusmateriaal).

Bijeenkomst 2

woensdagavond 9 december 1998

De deelnemers bespreken de (observatie)opdrachten. Op basis van de voorkeuren van de deelnemers wordt uit de personages die in de film voorkomen, een keuze gemaakt en worden de rollen in onderling overleg verdeeld. Een aantal personages springt eruit. Ze zijn dan ook zeer gewild, maar het verdelen van de rollen levert geen problemen op. Sommige personages worden samengevoegd.

Iedere deelnemer heeft een eerste en een tweede keuze aangegeven voor de stage. De stages worden op basis van deze keuzen vastgesteld.

Bijeenkomst 3

zaterdag 9 januari 1999

Voor ieder personage is een rolkaart gemaakt. Op de rolkaart staan de naam, het naamgebaar en het symbool van het personage, een omschrijving van zijn karakter en gedrag. Iedere deelnemer ontvangt een boek met rolkaarten (zie bijlage III Cursusmateriaal). De methode van het werken met rolkaarten staat beschreven in hoofdstuk 4 Stages. De rolkaarten worden een voor een besproken.

Om te wennen aan hun naam, naamgebaar en symbool spelen de deelnemers een kennismakingsspel, waarbij ze zichzelf introduceren met hun (gevingerspelde) naam, hun naamgebaar en een vergrote afbeelding van hun symbool.

Omdat nonverbaal spel in de film Le Bal - en dus ook in het toneelstuk - overheerst, doen we in de kring oefeningen met oogcontact maken. Kijken, terugkijken, wegstijgen, en dat op allerlei manieren, verlegen, assertief, agressief, verleidelijk enzovoort. De oogcontactoefeningen worden herhaald, maar nu vrij bewegend door de ruimte.

In Le Bal wordt veel gedanst. Vandaar dat we deze bijeenkomst een aantal dansen oefenen zoals een boerendans, een rondedans en een wals. Voorafgaand aan deze dansen doen we een aantal ritmeoefeningen (klappen en stampen).

De verhaallijn wordt doorgesproken en de deelnemers die stage lopen bij kleding beginnen met het opmeten van ieders maten.

Bijeenkomst 4

zondag 10 januari 1999

De typische gedragingen van de mannen en de vrouwen in Le Bal zijn geïnventariseerd.

Vrouwen:

- haar opduwen
- tanden schoonmaken
- wiegen met de heupen, dan gaan zitten
- over de lippen wrijven
- mondhoeken schoonmaken
- jurk naar beneden trekken
- borsten opduwen
- benen over elkaar slaan
- kousen optrekken
- rok over heen leggen
- andere schoenen aantrekken
- pilletjes innemen
- ogen bekijken in een spiegeltje
- olijf met tanden van prikker trekken
- ketting rechtekken
- aan de hals wriemelen
- roken met snelle halen
- met voet wiebelen.

Mannen:

- bril rechtduwen
- pinda's in de mond gooien
- met de vingers knippen
- subtiele kusjes geven
- haar glad strijken
- mondspray gebruiken
- das recht trekken
- vingertoppen tegen elkaar tikken
- in de handen wrijven.

Deze typische gedragingen worden in de kring geoefend.

De oefening roept veel hilariteit op. Hier en daar ontstaan spontaan delen van personages. Het is een feest der herkenning.

Hierna spitsen we de oefening toe op ieders personage.

Elisabeth:

- lopen met forse stappen
- sjaal omslaan
- wijdbeens gaan zitten.

Charlotte:

- ogen in spiegeltje bekijken
- tijdschrift lezen (bijziend).

Lisa:

- roken met zenuwachtige trekjes
- plotseling omdraaien
- bruusk het hoofd afwenden.

Germaine:

- met heupen wiegen
- hoofd naar links, hoofd naar rechts bewegen.

Kees:

- pinda's eten
- met de vingers knippen
- geil kijken.

Armand:

- cape zwierig afdoen
- met wandelstok lopen.

Pierre:

- vingers tegen elkaar tikken
- zijwaarts lopen.

James:

- moeilijk lopen
- dienblad vasthouden.

Mohammed:

- voortdurend glimlachen
- galant zijn (stoel van dame aan schuiven, vuur geven enzovoort).

Freddie:

- sluipend lopen
- in de handen wrijven.

We zetten een provisorisch decor neer, een 'bar' met flessen en glazen, drie tafeltjes met twee stoelen per tafeltje. De deelnemers komen om beurten binnen - in hun rol - , lopen naar een denkbeeldige spiegel, reageren op hun spiegelbeeld en gaan zitten. Ze communiceren nonverbaal met elkaar en gebruiken daarvoor de oefeningen die we hebben gedaan.

Als laatste onderdeel oefenen we de wals.

Bijeenkomst 5

zaterdag 30 januari 1999

Als warming-up beginnen we met een voorstel oefening in de kring: Ik ben ... (naam). Mijn naamgebaar is ... Wie ben jij?

Daarna oefent iedere deelnemer de typische gedragingen van zijn of haar personage. We spelen volgens de voorlopige verhaallijn en breiden deze steeds verder uit door middel van improvisatie. Er worden leuke vondsten gedaan die door iedereen zeer worden gewaardeerd. Er is openheid en vertrouwen in elkaar zodat deelnemers ook gedragingen durven uitproberen.

Langzaam groeit het verhaal. De lengte van het spel wordt steeds langer. In het begin duurde de voorstelling nog geen vijftien minuten, tijdens deze bijeenkomst wordt al met gemak een 25 minuten gespeeld.

We doen drie doorlopen, twee zonder en een met kleding.

Speciale aandacht is er voor de acht paren die samen moeten dansen. Per paar wordt de dans geoefend.

Degenen die stage lopen bij kleding gaan verder met het inventariseren welke kleding en accessoires er al zijn en welke er nog nodig zijn.

Bijeenkomst 6

zondag 31 januari 1999

Er komt een filmploeg van de RVU die een item wil maken over een van de cursisten die in Rotterdam werkt als archiefbeheerder en in haar vrije tijd de theatercursus volgt. Het programma wordt daarom aangepast.

De vorige bijeenkomst heeft de regisseur aantekeningen gemaakt van spelelementen die veranderd dan wel verbeterd moeten worden. We beginnen daarmee.

Terwijl een cursist bezig is, kijken de anderen toe en geven aanwijzingen en suggesties. Iedereen ontvangt een (voorlopig) script van de voorstelling. We doen drie doorlopen met kleding. Tijdens een van de doorlopen maakt de filmploeg opnamen. 's Middags zijn er drie docenten aanwezig (voor decor, licht en grafische vormgeving). Zij maken afspraken met de deelnemers die bij hen stage gaan lopen.

Bijeenkomst 7 en 8

vrijdag 19 en zaterdag 20 maart

Er worden repetities gehouden waarbij het script steeds wordt bijgewerkt en verfijnd. De deelnemers repeteren in het decor zoals dat door henzelf gemaakt is. Ook de kleding is intussen compleet. Het lichtplan is klaar en er wordt met licht gerepeteerd.

De voorstelling

De uiteindelijke voorstelling duurt 45 minuten. Voorafgaand aan de voorstelling houdt Mieke Julien een introductie waarin ze vertelt over het eerste en het tweede deel van de theatercursus.

De voorstelling Café Dansant wordt in Theater 't OOG gespeeld op:

- zaterdag 20 maart 1999
- zondag 18 april 1999
- zaterdag 15 en zondag 16 mei 1999.

Alle keren is de voorstelling uitverkocht. In totaal hebben driehonderd mensen de voorstelling gezien.

De reacties zijn erg enthousiast. Men is vooral zo verbaasd over het feit dat er in de voorstelling niet wordt gesproken noch een gebaar gemaakt en dat ondanks dat, de voorstelling van het begin tot het eind blijft boeien.

De personages lijken op het lijf geschreven te zijn en roepen - hoewel ze karikaturaal zijn - emoties op als ontroering en medelijden. Er wordt vaak gelachen. Vooral het gedrag van ieder personage voor de denkbeeldige spiegel wekt hilariteit.

Er wordt veel gedanst in de voorstelling zonder muziek. De afwezigheid van muziek wordt door een aantal horende mensen niet opgemerkt. Blijkbaar zijn de dansbewegingen zo ritmisch dat ze de muziek erbij hebben gedacht.

Stages

Script

Omdat de film *Le Bal* geen tekst bevat en alleen nonverbaal spel, heeft Mieke Julien het werken met rolkaarten bedacht (zie bijlage III Cursusmateriaal).

Op een rolkaart staan de naam, het naamgebaar, het symbool, het karakter en het gedrag van het personage.

Het voordeel van rolkaarten is dat ieder personage wel wordt getypeerd in uiterlijk, qua karakter en in gedrag, maar dat de interacties tussen de personages niet worden vastgelegd en in improvisatie kunnen ontstaan.

Jacqueline Rensen, die voor de stage script schrijven heeft gekozen, bestudeert opnieuw de film, omschrijft gedrag en karakter van ieder personage en bedenkt voor ieder personage een naam(gebaar) en een symbool.

De fotografe Syll Schaap maakt stills van de personages uit de film. Deze worden gekopieerd en op de rolkaarten geplakt. Voor iedere deelnemer wordt de foto van zijn of haar personage bovendien geplastificeerd en van een veiligheidspeldje voorzien. De kaartjes worden in het begin als naamkaarten gebruikt.

De rolkaarten worden ingebonden tot een rolkaarten-boek.

De stage script schrijven beslaat drie dagdelen.

Decor

Decorontwerper Jacques Kriek bekijkt de film opnieuw en maakt op basis daarvan een decorontwerp waarin de elementen van het 'oefendecor' zijn opgenomen:

- een bar
- drie tafeltjes
- twee stoelen per tafeltje
- twee schermen van waarachter men zijn entree kan maken
- een plafondversiering waarin kerstlampjes en een discobal zijn verwerkt.

Op de stoelen en de discobal na werken de cursisten aan de totstandkoming van alle decoronderdelen mee in het atelier van Jacques. Ze zagen, boren en schaven, beplakken de tafeltjes en de bar, en spannen doek op een raam.

Vlak voor de eerste voorstelling wordt het decor naar Theater 't OOG vervoerd en in het speelvlak geplaatst.

Door de banen van de balletvloer langs de kanten te leggen, blijft er in het midden een vierkant vrij waar de oorspronkelijke vloer te zien is. Dat geeft de indruk van een houten 'dansvloer'.

Er is gekozen voor ronde tafelbladen, omdat de cirkel tevens terugkomt in de poster, de plafondversiering, de bar en in de lichtcirkel op de muur.

Jacques maakt tevens gebruik van de oorspronkelijke muren en deuren van het theater.

De stagiaires: Eduard Leuw, Henk Winter en Giselle Meyer zijn drie dagdelen met het maken van het decor bezig geweest.

Kleding

Teja Vossen kiest voor kleding uit de jaren zestig en zeventig. In de eerste plaats wordt daardoor een enigszins tijdloze atmosfeer geschapen die recht doet aan het universele gedrag van de personages uit de film.

In de tweede plaats sluit kleding uit die tijd weer aan op de actualiteit. Het modebeeld van de jaren zestig en zeventig zien we weer terug in de jaren negentig.

Bij de keuze van de kleding voor ieder personage wordt gekeken naar hoe de kleding het karakter en het gedrag van het personage kan ondersteunen.

Teja heeft een formulier gemaakt (zie bijlage III Cursusmateriaal) waarop de stagiaires maten van kleding van iedere deelnemer kunnen noteren.

Aan alle deelnemers wordt gevraagd of ze kleding hebben die voldoet aan de voorwaarden. De volgende bijeenkomst nemen de deelnemers kleding en accessoires waarvan ze denken dat die geschikt zijn, mee.

De kleding wordt opgehangen aan kledingrekken en voorzien van namen.

Ten slotte wordt er geïnventariseerd welke kledingstukken en accessoires er nog ontbreken. Deze worden aangeschaft.

Teja gaat met de stagiaires naar winkeltjes voor tweedehands kleding. De stagiaires leren om met zo weinig mogelijk geld een zo optimaal mogelijk resultaat te krijgen.

Hanneke Landwehr en Jacqueline Rensen hebben gekozen voor de stage kleding en zijn daar drie dagdelen mee bezig geweest.

Licht

John Neufeld neemt het decor als uitgangspunt en vraagt de stagiaires om aan te geven wat voor sfeer de verlichting moet oproepen. De stagiaires zijn het er al snel over eens dat het een romantische uitgaanssfeer moet zijn.

John vraagt hun om op een plattegrond, waarop het decor is aangegeven, te noteren op welke plaatsen er licht nodig is.

Ze geven de volgende punten aan:

- de bar, omdat deze centraal staat in het stuk, letterlijk en figuurlijk
- de drie tafeltjes, omdat de personages daar plaatsnemen.

Om een uitgaanssfeer op te roepen, kiezen ze voor een discobal die aan het plafond wordt opgehangen.

Verder menen ze dat er een speciaal licht moet komen rechts naast de schermen, omdat Armand daar zijn indrukwekkende entree gaat maken, en links vooraan waar de denkbeeldige spiegel staat.

Op basis van de schets hangen de stagiaires de lampen in.

Dan blijkt dat het speelvlak onvoldoende verlicht is. Ze hebben het totaallicht vergeten.

Door in de praktijk uit te proberen komen ze tot een eenvoudig maar sfeervol lichtplan (zie Bijlage III Cursusmaterialen). Joep Backhuijs en Afry Ooteman hebben gekozen voor de stage licht en zijn daar drie dagdelen mee bezig geweest.

Grafische vormgeving

Hilde Salverda begint met de stagiaires te laten beschrijven welke sfeer het toneelstuk heeft. Vervolgens in welke stijl het affiche en de kaart moeten worden gemaakt om te passen bij de sfeer van het stuk, te beginnen met het lettertype. Ze heeft de titel Café Dansant in verschillende lettertypen uitgeprint (zie Bijlage III Cursusmateriaal). Onafhankelijk van elkaar maken de stagiaires hun keuze. Tot hun grote verbazing blijken ze dezelfde voorkeur te hebben.

Uit een aantal afbeeldingen kiezen ze vervolgens eensgezind een dansend paar. Achter de computer worden de elementen in een vlak geplaatst, waarbij ze experimenteren met verschillende composities. Nadat de lay-out naar hun zin is, proberen ze verschillende kleurencombinaties uit.

Vervolgens bekijken ze een aantal folders van theatervoorstellingen om erachter te komen welke gegevens er moeten worden opgenomen, zoals:

- de personen die bij de voorstelling betrokken zijn, zoals de regisseur, de spelers, de decorontwerper
- een korte omschrijving van de inhoud van het stuk
- feitelijke gegevens zoals datum, plaats, aanvang, prijs en lengte van de voorstelling.

Ze kiezen voor een kaart op A5-formaat met op de achterzijde de tekst.

Van het affiche worden enkele exemplaren op de kleurenprinter uitgeprint (A3). Van de kaart worden honderd exemplaren gekopieerd.

De stage grafische vormgeving is gevolgd door Dick Kerkhoven en Willem Lunenburg.

De stage duurde drie dagdelen.

abbess

Cafe dansant

americana

Café dansant

argos

Cafe dansant

aspen

Cafe dansant

bakersignet

Café dansant

bauhaus

Café dansant

beanie

Cafe dansant

bellevue

Café dansant

EVALUATIE EN VERVOLG

- Het toewerken naar een voorstelling ervaart iedereen als een extra stimulans.
- Het werken met een film als uitgangspunt voor een toneelstuk wordt door alle cursisten gewaardeerd.
- Ook de keuze van de film kan ieders goedkeuring wegdragen.
- Het werken met rolkaarten geeft aan de ene kant voldoende houvast en aan de andere kant voldoende vrijheid om het personage inhoud te geven en tot interactie te komen.
- De nonverbale oefeningen vinden alle cursisten bijzonder leuk om te doen.
- Er is veel waardering voor de verzorging van het cursusmateriaal.
- De stages worden gewaardeerd. Het is prettig om in een kleiner groepje wat dieper in te gaan op één aspect van de voorstelling.
- De cursisten vinden de docenten kundig en prettig in de omgang.
- De onderlinge verhoudingen zijn goed. Cursisten zijn solidair met elkaar, helpen elkaar en houden rekening met elkaar.
- De ruimte wordt als heel plezierig ervaren.
- Het blijkt wel lastig te zijn om een dag te vinden (voor de cursus of voorstelling) waarop iedereen kan. Alle cursisten hebben werk of volgen een studie. Sommigen van hen zijn daarnaast actief in de dovengemeenschap. De meesten zijn dus druk bezet.

De vraag naar een vervolg is groot. Cursisten geven aan graag een danscursus te willen volgen. We hebben gepeild hoe er op een dergelijk aanbod gereageerd zou worden. Inmiddels hebben zich al acht mensen spontaan voor een danscursus opgegeven, terwijl de werving officieel nog moet beginnen.

benquiat

Café dansant

benquiat gothic

Café dansant

biorst

Café dansant

birch

Café dansant

cascade

Café dansant

cataneo

Café dansant

cheltenham

Café dansant

christiana

Café dansant

BIJLAGE I

CURRICULAE VITAE

Spelbegeleiding

Jean COUPRIE (1943) doof, volgde de Hogeschool voor de Kunsten, afdeling theater en drama, is oprichter van kindertheater Klaproos, is een van de vaste acteurs van Handtheater, speelde in 'Wie is bang voor Virginia Woolf', in 'Het Koekoeksnest', was deelnemer van de cyclus 'Poëzie in spreek- en gebarentaal', speelde in 'De man, de stad en het boek' en vertolkte de rol van Theo van Gogh in 'Theo & Vincent' dat op 6 oktober 1998 in première is gegaan in theater De Brakke Grond in Amsterdam.

John VAN GELDER (1946), doof, is docent Nederlandse Gebarentaal en als acteur verbonden aan Handtheater. Hij bracht meerdere soli op het podium, acteerde in 'Wie is bang voor Virginia Woolf' en 'Het koekoeksnest', was deelnemer aan de cyclus 'Poëzie in spreek- en gebarentaal', speelde in 'De man, de stad en het boek' en vertolkt de rol van Vincent van Gogh in 'Theo & Vincent' dat op 6 oktober 1998 in theater De Brakke Grond in première gaat. John van Gelder is de initiatiefnemer en beheerder van Theater 't OOG, een cultureel centrum voor dovencultuur en gebarentaal in Amsterdam dat in september 1997 de deuren opende.

Regie

Mieke JULIEN (1953), horend, studeerde Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam, werkte als staffunctionaris en initieerde enkele vernieuwingsprojecten. De afgelopen veertien jaar is zij werkzaam als journalist/publicist. Zij werkte voor televisie (VPRO, KRO en NOS), radio (Humanistisch Verbond en IKON), kranten en tijdschriften (waaronder de Humanist en Vrij Nederland). Daarnaast redigeert zij boeken, brochures en folders.

In 1994 kwam haar eerste kinderboek uit 'De roep van de fazant'. In 1995 schreef zij haar eerste toneelstuk 'De man, de stad en het boek. Een monoloog voor drie mannen', dat door Handtheater wordt opgevoerd en tekende voor de regie. Op 6 oktober 1998 is het door haar geschreven 'Theo & Vincent' in première gegaan in theater De Brakke Grond in Amsterdam.

Sinds 1990 is ze betrokken bij Handtheater.

Decor

Jacques KRIEK (1958) deed theatervormgeving van onder andere het Theaterfestival aan de Werf, het Nederlands Jeugdtheater te Den Haag, het toneelbeeld voor de kleuter-opera 'Nijntje gaat logeren', theatervormgeving van 'Personen' voor het Samuel Beckett Festival, het toneelbeeld van vier voorstellingen van Theaterwerkplaats Independance te Arnhem, het toneelbeeld van 'De man, de stad en het boek' en 'Theo & Vincent'.

Licht

John NEUFELD werkte als hoofd theatertechniek in theater De Balie te Amsterdam. Op dit moment werkt hij freelance. Hij werkte onder andere voor Vis-à-vis, Conny Janssen Danst, producties van politiek-cultureel centrum De Rode Hoed, De Klap op de Vuurpijl van het Willem Breuker Collectief, muziekcentrum de Ijsbreker en 'De man, de stad en het boek' en 'Theo & Vincent' van Handtheater.

Kleding

Teja VOSSEN (1946) deed de kleding en productie voor de televisieserie Ti Ta Toveraar, een aantal eindexamenfilms van de Nederlandse Film en TV Academie, de kleding en de productie van 'De man, de stad en het boek', 'Theo & Vincent' en 'O Amor Natural'. Sinds 1990 is zij bij Handtheater betrokken.

Grafische vormgeving

Hilde SALVERDA (1949) is grafisch ontwerper. Zij volgde de opleiding aan de Gerrit Rietveldacademie in Amsterdam. Zij werkte voor onder andere theater De Balie, het Vertelfestival, De Wassen Neus van Chaim Levano, de Stichting Kunstzinnige Vorming Amsterdam, Stichting Kinderpostzegels Nederland en Handtheater. Voor Handtheater ontwerpt ze affiches en kaarten, en geeft ze programmaboekjes en verslagen vorm.

domestic txt

Cafe dansant

domestic typer

Cafe dansant

domestic uncial

Cafe dansant

duelist

Cafe dansant

final

Cafe dansant

frutiger

Cafe dansant

futura

Café dansant

garamond

Café dansant

BIJLAGE II

HANDTHEATER

Handtheater

p/a Theater 't OOG
Bilderdijkkade 60
1053 VN Amsterdam
t 020 4123 821
tt 020 689 56 57
f 020 689 56 57

Bestuursleden

De heer R. Hietbrink, voorzitter
De heer H. Scheper
De heer J. Backer
De heer H. Buter

Stichtingsraad

Jean Couprie
John van Gelder
Mieke Julien
Eduard Leuw
Teja Vossen

Overige spelers en medewerkers

Míro Cívín
Will Hendriks
Dick Kerkhoven
Giselle Meyer
Truus de Ridder
Perwin Schol

Statutaire doelstelling

Stichting Handtheater is opgericht op 2 mei 1990. De statutaire doelstelling luidt:
De stichting heeft ten doel het bevorderen van en geven van bekendheid aan de emancipatie van doven op cultureel gebied, meer in het bijzonder op het gebied van gebarentheater en non-verbale expressie.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- a. het verzorgen of doen verzorgen en stimuleren van voorstellingen en optredens in gebarentaal;
- b. het doven in de gelegenheid stellen zich te bekwamen op het gebied van gebarentaal en non-verbale expressie;
- c. het ontwikkelen van toneelstukken en soortgelijke producties in gebarentaal;
- d. het vertalen van 'horende' toneelstukken in gebarentaal;

- e. het geven van workshops;
- f. het geven van voorlichting;
- g. het organiseren van bijeenkomsten;
- h. het samenwerken met soortgelijke en aanverwante nationale en internationale organisaties.

Producties 1998-1999

Handtheater heeft naast de theatercursus de volgende projecten:

Theo & Vincent, een briefwisseling in Nederlandse Gebarentaal

Theo & Vincent gaat over de innige band tussen de broers Van Gogh, en over de bevoegenheid waarmee ze zich met de schilderkunst hebben beziggehouden. Het project komt tot stand in samenwerking met het Van Gogh Museum en wordt vanaf oktober 1998 gespeeld op Nederlandse podia en daarbuiten.

O Amor Natural (de liefde natuurlijk)

O Amor Natural is een poëzie- en dansproject rondom de erotische gedichten van de Braziliaan Carlos Drummond de Andrade. Twaalf gedichten worden gedeclameerd in Nederlandse Gebarentaal door twee mannen en twee vrouwen. De gedichten worden afgewisseld met dans.

Versteend Verdriet

Versteend Verdriet is een monoloog van Eduard Leuw gebaseerd op de tekst die zijn moeder heeft geschreven over hetgeen zij en haar gezin hebben meegemaakt tijdens de Tweede Wereldoorlog. Versteend Verdriet wordt geïllustreerd door een diaprojectie van historische en persoonlijke beelden.

OOGgetuigen

OOGgetuigen is een gedramatiseerd discussieprogramma in de vorm van een rechtszaak. OOGgetuigen wil doven een platform bieden om in de eigen taal te kunnen discussiëren over onderwerpen die hun direct aangaan. De 'rechtszitting' wordt geleid door een per keer wisselende (dove) rechter. De advocaat en de openbare aanklager zwingen de discussie aan. Het publiek is jury en getuige-deskundige.

Vaderland, moederland, Nederland

Vaderland, moederland, Nederland is een theaterproject op de school voor doven in Amsterdam, de J.C. Ammanschool.

Aan dit project doen 55 kinderen mee in de leeftijd van 10 tot en met 16. De ouders van deze kinderen hebben zestien verschillende nationaliteiten. De kinderen hebben zes landen gekozen: Spanje, Marokko, Turkije, Suriname, Sri Lanka en Egypte. Uit ieder van deze landen wordt een volksverhaal of sprookje gedramatiseerd, zoals de Hoca-verhalen uit Turkije en Don Quichotte uit Spanje. De uiteindelijke voorstelling duurt één uur.

geometric 706

Cafe dansant

gismonda

Cafe dansant

goudy hundred

Cafe dansant

goudy sans

Cafe dansant

seagull

Cafe dansant

kabel

Cafe dansant

korinna

Café dansant

marathon

Café dansant

BIJLAGE III

CURSUSMATERIAAL

Huiswerkopdracht 1 Le bal

In de film Le Bal van de regisseur Ettore Scola wordt helemaal niet gesproken.

Het spel bestaat vooral uit lichaamstaal.

Er is wel een verhaallijn.

We zien dezelfde groep mensen in het heden en verleden:
voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog.

1. Bekijk de film thuis nog een keer, maar let vooral op het eerste en laatste deel.

2. Kies drie personen uit die je zou willen spelen.

Ik zou willen spelen:

1

2.....

3.....

3. Bekijk het eerste en laatste stuk van de film nog een keer en let alleen op de drie personen die je hebt gekozen. Hoe gedragen ze zich?

4. Denk na over bij wie je stage wilt lopen:

- script

- decor

- kleding

- licht

- grafische vormgeving.

Ik wil graag stage lopen bij:

1

2.....

Inventarisatiekaart kleding van:

Naam:

Kleding

Jurk

Jas/Colbert

Rok

Broek

Bloes

Schoenen

Overige

Accessoires

Kousen

Panty

Bril

Hoed

Handschoenen

Stropdas

Sieraden

Tas

Overige

THEATERCURSUS

maten kleding

Naam

Lievelingskleuren

Voorkeur

Confectiemaat

Armlengte

Beenlengte (vanaf taille)

Halswijdte

Borstwijdte

Taille

Heupwijdte

Ruglengte (tot aan taille)

Schoenmaat

Handschoenenmaat

Accessoires

DIMMER:		
1		BAR (3X FRESNEL)
2		SPIEGELBOL (2X PINSPOT)
3		TAFEL RECHTS (1X FRESNEL)
4		TAFELS LINKS (2X FRESNEL)
5		SPIEGEL (1X PROFIEL)
6		ZIJ + ACHTER SCHERM (2+1 FRESNEL)
7		TOTAAL ACHTER (1X PROFIEL)
8		TOTAAL ACHTER (2X PROFIEL)
9		TOTAAL FRONT LINKS (1X PROFIEL + 1X FRESNEL)
10		TOTAAL FRONT RECHTS (1X PROFIEL + 1X FRESNEL)
11		SPECIAL ARMAND (1X PIPO)
12		ZAALLICHT (1 X BOUWLAMP)

STAND:	CUE:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0	ZAALLICHT	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	60
1		-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
2	James: blacklights AAN	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
3	J. 1e schakelaar: AAN	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
4	J. 2e schakelaar AAN	100	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
5	J. 3e schakelaar AAN	100	100	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
6	J. 4e schakelaar AAN	100	100	100	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
7	J. 5e schakelaar AAN	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	-----
8	opkomst Armand:	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	60
9	J. 5e schakelaar UIT	100	100	100	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
10	J. 4e schakelaar UIT	100	100	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
11	J. 3e schakelaar UIT	100	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
12	J. 2e schakelaar UIT	100	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
13	J. 1e schakelaar UIT	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
14	J. blacklights UIT	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
15	BUKLICHT	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	60
16	LOOP STAND	60	-----	-----	-----	-----	60	-----	-----	-----	-----	-----	60

THEATERCURSUS

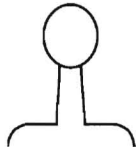
rolkaart

Jean

Naam Pierre

Gebarenaam hals naar voren en in handen wrijven

Symbool

Karakter
erg onzeker
grote behoefte aan acceptatie
grote behoefte aan erkenning
grote behoefte aan liefde
sociaal geremd (erg verlegen)
weinig contact

Gedrag
zenuwachtige, kleine bewegingen
maakt geen oogcontact
ziet ondertussen erg veel
oplettend
stijve houding
stijve en toch soepele manier van lopen/bewegen

typisch gedrag
vingertoppen tegen elkaar tikken
in de handen wrijven
hals naar voren

THEATERCURSUS

rolkaart

Henk/Miro

Naam	Armand
Gebarenaam	gebaar voor elegant
Symbool	
Karakter	vrouwelijk bescheiden onzeker charmant verlegen gevoel voor mooie kleren zacht lief
Gedrag	vrouwelijk gedrag elegant gedrag zachte en lieve gebaren zegt heel weinig meegaande reactie op gedrag van vrouwen koninklijke houding

THEATERCURSUS

rolkaart

Jacqueline

Naam Elizabeth

Gebarennaam wijdbeens zitten, handen op de dijen

Symbool

Karakter
ordinair
lief
sociaal
onrustig
dominant
eigenwijs
onzeker
grote mond

Gedrag
lomp
danst met zware stappen
overschreeuwt zichzelf
maakt bruuske bewegingen

Typisch gedrag
- benen opzij/handen erop
- tas op tafel zetten
- een olijf met tanden van prikker trekken

THEATERCURSUS

rolkaart

Dick

Naam	Kees
Gebarenaam	met de hand pinda's in de mond gooien
Symbool	
Karakter	mannelijk arrogant onverschillig gewelddadig dominant geen respect voor vrouwen niet erg slim
Gedrag	lomp onverschillige houding onverschillige bewegingen <u>typisch gedrag</u> - pinda's in mond gooien - met de vingers knippen

THEATERCURSUS

rolkaart

Hanneke

Naam	Charlotte (slechtziende vrouw/vrouw met vlinderogen)
Gebarenaam	gebaar voor vlinderbril
Symbool	
Karakter	vrouwelijk onzeker bescheiden behoefte aan contact rustig belezen (ontwikkeld) intelligent introvert gevoel voor stijl (houdt van mooie kleren)
Gedrag	onzekere, subtiele bewegingen schuifelende bewegingen subtiel elegante bewegingen probeert slechthziendheid te verbergen

THEATERCURSUS

rolkaart

Joep

Naam	James
Gebarenaam	Gebaar voor dienblad (ober)
Symbool	
Karakter	observator (kijkt onopvallend naar anderen) behulpzaam zorgzaam perfectionist (wil dat alles 200% goed is = perfect)
Gedrag	geen oogcontact maken beweeglijk slome/langzame bewegingen altijd zelfde handelingen op tijd maakt zich vrolijk over anderen doodt tijd met 'tekenen of schilderen'

THEATERCURSUS

rolkaart

Afry

Naam	Germaine
Gebarennaam	hoofd naar links en naar rechts bewegen
Symbool	
Karakter	vrouwelijk eigen wil behoefte aan erkenning weet wat zij wil teruggetrokken (introvert) serieus
Gedrag	elegant afstandelijk precies in gebaren precies in houding rechte houding <u>typisch gedrag</u> - wiegen met de heupen, dan gaan zitten - lippen wrijven

THEATERCURSUS

rolkaart

Giselle/Perwin

Naam	Lisa
Gebarennaam	2 handen opengestrekt naar voren, hoofd licht zijwaarts
Symbool	
Karakter	sterk karakter ongeduldig weet wat zij wil begrijpt humor van anderen niet: heeft heel eigen gevoel voor humor onafhankelijk dominant
Gedrag	afstandelijk afkeurend naar anderen kijken rechte houding zenuwachtig gedrag scherpe, kleine bewegingen <u>typisch gedrag</u> - roken met snelle halen

THEATERCURSUS

rolkaart

Eduard

Naam Mohammed

Gebarennaam snor

Symbool

Karakter onderdanig
onzeker
gemakkelijk te beïnvloeden
graag anderen een plezier doen
klein hartje

Gedrag altijd glimlachen
ijdel
gedraagt zich als een heer
maakt rustige bewegingen

typisch gedrag

- mondverfrissing
- over zijn haar aaien

THEATERCURSUS

rolkaart

Willem

Naam	Freddie
Gebarennaam	in de handen wrijven
Symbool	
Karakter	onbetrouwbaar gevoelig voor macht opportunist geen respect voor vrouwen gewelddadig
Gedrag	sluip rond als een spion dringt zich op aan vrouwen likt de hielen van de machtigen houdt alles en iedereen in de gaten <u>typisch gedrag</u> - wrijft voortdurend in zijn hand - sluip gebogen rond

Achterkant uitnodiging

CAFÉ DANSANT

Café Dansant is het eindproduct van de Theatercursus deel 2. Het stuk is geïnspireerd door de film Le Bal van de Italiaanse regisseur Ettore Scola.

Eerste voorstelling **ZATERDAG 20 MAART 1999** in **THEATER 't OOG**

Aanvang	20.30 uur
Toegangsprijs	f 7,50
Duur voorstelling	45 minuten
Introductie	10 minuten
Reserveren	Theater 't OOG
	tt/f 020 689 56 57
	t 020 412 38 21

Spelers (in volgorde van opkomst)

James	Joep Backhuijs
Germaine	Afry Ooteman
Lisa	Giselle Meyer
Pierre	Jean Couprie
Elisabeth	Jacqueline Rensen
Charlotte	Hanneke Landwehr
Mohammed	Eduard Leuw
Kees	Dick Kerkhoven
Freddie	Willem Lunenburg
Armand	Henk Winter

Samenstelling	Mieke Julien	Jacqueline Rensen
Regie	Mieke Julien	
Kleding	Teja Vossen	Jacqueline Rensen Hanneke Landwehr
Decor	Jaques Kriek	Giselle Meyer Henk Winter Eduard Leuw
Licht	John Neufeld	Afry Ooteman Joep Backhuijs
Grafische vormgeving	Hilde Salverda	Dick Kerkhoven Willem Lunenburg

Certificaat

Hierbij verklaart Handtheater dat _____ heeft deelgenomen aan de Vervolgcurcus Theater van november 1998 tot en met mei 1999.

De cursus vond plaats in Theater 't OOG in Amsterdam en bevatte dertig lesuren en drie dagdelen stage.

In de vervolgcurcus is gewerkt aan de theatervoorstelling Café Dansant, gebaseerd op de film Le Bal van de Italiaanse regisseur Ettore Scola.

heeft de stage gevolgd bij

- ☐ script
- ☐ licht
- ☐ decor
- ☐ kleding
- ☐ publiciteit

De voorstellingen hebben plaatsgevonden op 20 maart, 18 april, 15 en 16 mei 1999.

Handtheater, Amsterdam juni 1999
voor deze J.N.J. van Gelder, artistieke leiding